

LA GRALLA

AVISOS Y SUSCRIPCIONS
SARANDI 203
AL COSTAT DEL CORREO

PERIÓDICH SENMANAL Y LITERARI

SUSCRICIÓN ADELANTADA
Ciutat ps. 0.50
Campanya » 0.60
Exterior » 0.70

LA GRALLA

MONTEVIDEO, 28 FEBRER DE 1886

MADRID PER RIURE

(De «L' Arch de San Martí»)

Jamay havem confós la ciutat ó vila de Madrid, son esperit local, son municipalisme, sos habitants que viuen del treball com á Barcelona, Sevilla, Lió, Plymouth ó Mejich, ab lo Madrid de la política egoista, ab lo Madrid de lo Estat unitari y de la centralisació. Y si al Madrid de veritat, al Madrid dels Madrilenys de Madrid li tenim lo mateix carinyo y respecte que á Valencia, Saragossa ó Burgos, al altre Madrid li tenim tota l' antipatia que acumula lo sistema de l' uniformitat. Lo Madrid del 2 de Maig es, pera nosaltres, molt diferent del Madrid dels Consells reyal y de Castella, servil de Godoy y de Murat; al Madrid del 2 de Maig li deuen gloria las llibertats individuals y constitucionals de tota Espanya, aquestas llibertats que permeté fer legalment la propaganda pacífica y enrahonada del regionalisme y de las nacionalitats espanyolas, aquestas llibertats generals, individuals y constitucionals, que no obstant lo sistema unitari, permeten fer avivar l' esperit de las llibertats locals.

Quan recordem tot lo que 'l Madrid del poble madrileny ha fet per la llibertats germanas, afavoreixedoras y alentadoras de las llibertats regionals y municipals, tot lo que ha fet per las llibertats constitucionals é individuals los anys 8, 13, 20, 23, 36, 40, 43, 55, 63, y 68, quan nos recordem de que l' any 73 Madrid, la capital del Estat unitari, no va fer oposició á la república federal, es dir, á la des-

concentració y disminució de poder de l' Estat que allí nía, quan recordem las manifestacions de antipatia y repulsió que Madrid ha fet durant la Restanració y avans de l' any 68 contra 'ls governs més contraris á las llibertats y més centralisadors, sentim envers lo Madrid de veritat una gran simpatía, nosaltres descentralistas, separatistas, com nos diu l' unitarisme.

¡Oh! si la política interregional de Catalunya existís com seria convenient y conseguís moure al Madrid de bó contra l' artificial! Per organisar una Municipalitat ó Comunitat madrilenya y fins castellana com la de 1520, contra 'ls excessos, indignitats y tiranías de la uniformitat, y deixar á aquest sistema aïslat á la Cort y hostilitat per l' esperit municipal d' aquella gran població! Ella 'ns deslliuraria d' aquest sistema odiós.

Lo Madrid del que 's queixa amargament tota Espanya, mes amargament las antigas nacionalitats que conservan més esperit regional, es una esfera que abraça sols alguns milers de familias de Madrid, una esfera agena al verdader Madrid, una esfera que abraça mes provincians que Madrilenys, una esfera dins la que ab pena hi veyem centenars de catalans, una esfera que abraça gent de todas las regions y poblacions d' Espanya, y te interessats á Barcelona mateix y pochs ó mes á todas las poblacions de Catalunya y de tota la nació.

Los abusos, las contradiccions, l' egoisme, las baixas aspiracions, los petits sentiments, la nul·litat d' ideals, l' indolencia pera l' treball, lo rebaixament, la petitesa, lo despotisme y l' ignorancia d' aquest Madrid artificial, d' aquest mon de l' unitarisme plantificat á Madrid, no poden ponderarse, gravitan rudament sobre todas sas nacionalitats, nos porta á la decadencia, á sota 'l jou dels estrangers, ho seca y mata tot com lo vent del desert y

mar d' arena, com las geladas de tramontana, compromet lo pervenir polítich, moral, econòmic, científich y literari d' Espanya en pés.

Quan no causa indignació y repugnancia, aquest Madrid artificial y de majoria provinciana fa riure de fástich y de sas ridicolesas, incita la burla y 'l despreci burleta; mes seria una gran equivocació no ferne cas y pendrelò per broma, com un Madrid de per riure, puig de fet, legalment y per desgracia, ell nos mana y governa y 'ns imposa 'l jou.

Aixís no 'ns han de ser indiferents ni 'l nostre comportament ab ell, ni 'l concepte que tinga de nosaltres: nostra sumissió á sos disbarats sens las mes enérgicas protestas legals y pacíficas de reprobació de sos actes despòtichs y de sas arbitrariedades, las adulacions y humiliacions de nostres representants oficials devant de son poder, venent com Essau per un plat de llantías los drets de la posteritat; son concepte de que havem degenerat de la antiga energia y de la enteresa de nostres passats, sa falta de por y de respecte envers nosaltres perque ni legalment tant sols protestém y resistim, sinó que fa de nosaltres lo que vol; tot aixó es fatal per nosaltres, l' envalentona contra nosaltres, y com no trova fré en lo cert temor ó recel que anys endarrera li inspirava nostre país, no te ja deturadó en sos despotismes, ni á sas traycions envers la pátria y sas llibertats.

Si aquest Madrid per riure y tant de broma no 'ns hagués de governar com vassalls, si n' estiguessim separats per un alt grau de descentralisació, encara podria sernos indiferent lo concepte que tingués de nosaltres, com si fos l' Estat unitari d' una nació estrangera ó tot lo mes, confederada ó aliada.

Mes, pensemo bé, ne som encara súbdits, vassalls, d' aquest Madrid per riure, encare regnan per nosaltres los Felips, estem encara dins l' órbita d' aquesta esfera d' unitarisme, encara hi tenen mil interessos milers de catalans, com d' espanyols de las demás regions, que per negocis, empleys, influencias, treuen profit de l' unitarisme y la centralisació. Aixís no pot sernos indiferent als catalans lo concepte que de nostra nacionalitat y pays tinga lo Madrid de broma y burles, puig que te formalitats y veras molt duras y tiránicas per nosaltres.

Fem que nostras protestas y reprobacions las més legals y pacíficas, y ensemps las més enérgicas y constants, li donguin á compendre uostra enteresa; fem que nostres representants oficials sian dignes, independents, patriòtichs y enérgichs al seu devant y legalment li plantin cara, que ningú l' aduli, que tothom l' anatematissi á la més petita ofensa que fassi á las llibertats y á la dignitat de la pátria catalana y de la pátria espanyola: fem que ab temor y recel nos diga ingobernables y rebel·des, avans que ab despreci y burla 'ns digan mansos, degenerats y tous. Aixís no 's despertarà.

¡Via fora als adormits!

J. NARCÍS ROCA

Los quatre pals de sanch

Jo tenia en la montanya
un castell emmartelat,
que n' era 'l rey de la serra,
y n' era 'l rey de la vall.

En ell mos pares guardavan,
de llurs avis heretat,
un panyo groch y vermell
y llistat per quatre pals.

Mes lo drap era d' or ff
y los pals eran de sanch,
de la sanch de un noble compte
Lo pelós anomenat.

¡Ay Castella castellana,
no t' hagués conegut may!

Lo gonfanó de las Barras,
deyan los uns al passar;
altres deyan: lo pendó
de las cuatro llibertats.

Perque los pals eran quatre
y eran quatre las senyals,
essent cada barra un símbol,
essent un nom cada pal.

Dret se deya lo primer,
y lo segon *Llibertat*,
Justicia era 'l nom del ters,
Industria lo nom del quart.

¡Ay Castilla castellana
no t' hagués conegut may!

Lo pal del *Dret* trossejaren
los qui en Caspe congregats
á la llum quedaren cegos
per las prédicas d' un sant.

La barra de la *Justicia*
sota la llosa restá
d'una tomba hont se llegeix:
Càrlos de Viana aquí jau.

Y 'ls canons de Felip quint
deixaren la *Llibertat*
soterrada entre las runas
de Barcelona fumant.

¡Ay Castilla castellana,
no t' hagués conegut may!

Si lo drap d' or de mos pares
n' es avuy un esboranch,
si en la torre del castell
no hi ha lo pendó arvorat;

Si al peu dels marlets en runa
sols ressonan entre plants
las llastimeras sparsas
del trovador catalá;

Si ja sols me 'n queda un
de mos quatre pals de sanch,
es per tú, la de las torres
y dels lleons afamats.

¡Ay Castilla castellana,
ay si 'm trencas lo quart pal!

VÍCTOR BALAGUER

PODER DEL AMOR

Ma redentora has estat;
per ma deserta existencia,
oh hermosa, hi has escampat
l' estusiassme, la creencia,
l' amor, la felicitat.

Axis lo camp abatut
per l' hivern, pert sa quietut
quan torna la primavera
y fins sent que 'l rejenera
l' alè de la juventut.

Si tú m' has portat á port,
Des de que t' aymo per sort,
té ma vida mes poder,
com si 'l jo de avans fos mort
y jo fos un altre ser.

Quánta vida! ¡quánta llum!
¡cóm tot ho muda l' amor!
en la ditxa que 'm consum,
m' aturdeix tant de perfum
y 'm cega tanta claror.

Oh! l' ideal crech á fé
que realitat en mi obra,
èper qué 'l que pateix no vè?
la felicitat que 'm sobra,
á mans plena li daré.

Viu y molt t' he d' estimar;
que si morís algun dia
l' esprit per tot acabar,
l' amor l' eterniseria
perque 't pogués adorar.

J. M.

TEATRE CATALÁ

Apuntacions históricas-críticas desde 'ls seus orígen
fins al present estat

(Seguiment)

III

Dadas las especials circunstancias que ja desde 'l comensament de sa existencia en lo Teatre catalá concorren, no es aventurat prometes d' ell, pera á una época tal volta no molt remota, un lloch entre lo teatre general á la literatura productora de ja crónica den Muntaner y 'l llibre de la Sabiesa; y aixó, si Deu vol, malgrats als artificiosos entorpiments oposats á son pas per mans que podrián donarse per honradas empleantse en guiarlo per bon camí y aplaudintlo cada vegada que conseguís arrencar una fulla dels llorers del Olimpo.

A las primeras voltas que la llengua catalana ressoná en las taulas, fou rebuda ab aquélla prevenció de xavacanisme que sols com á fi de festa lo feya admisible, per á dialogar algun passillo ó borrarnejar ab quatro tochs

algun tipo popular que havia de ser vulgarisat per força si havia de fer riurer, ja que sols per á fer riurer lo catalá servía ó s' estimava. Que la Sagrada Passió y Mort de N. S. Jesucrist tingués trossos, y molts, que fessen plorar á la majoria dels espectadors, poch s' hi valia dirho; la Passió sols se feya per la Cuaresma y aixó encara en los poquíssims anys que no era privada la seua representació; y ademés, essent una obra aquesta á la manera de las tragedias, per jugarhi personatjes de procedencia divina, la exceptuavan de las altrás en los fins generals perque servían. No obstant, aquesta opinió del nostre poble aná decreixent á mesura que 'ls graus de la seua ilustració augmentavan, y lo que no foren de primer sinó revistas de barri ó críticas de veninat, passaren á ser per la guerra d' Africa manifestos esclats del entusiasme de tot un poble que te conciencia de sa dignitat y de son valer; y com per aquest camí s' avansa molta via, resultá que als poch anys lo teatre catalá era realment un teatre. Tenia per á esser qualificat de tal en tota la extensió de la paraula, obras, autors, companyias, públich crítich, exalsadors y enemichs. En poch temps se formá un repertori d' obras assombrós; las seuas representacions s' anavan fent repetidíssimas; día hi hagué en que 'ls periódichs barcelonins anunciaren mes de quinze representacions catalanas: un estreno era un aconteixement que reunia lo mellor d' artistas y escriptors; obras hi havia que 's posavan en tres ó quatre teatres de Barcelona en una mateixa nit, y finalment, lo que avans era grosseria ó, tot lo mes, tolerable passatemps, s' havia ensenyorit en tal manera de las taulas dels teatres que desde ellas transcendia molt visiblement fins á las familias, á visitas y reunions, y en fi, á la societat en general, com deu lo teatre transcendirhi per á ser verdaderament escola de moral y de bonas costums.

Mes quan aquest grau de prosperitat nostre teatre alcansava, una disposició del govern de la nació que porta la data del 15 de Janer de l' any 1867, vingué á ferirlo, com si diguessem, á ma ayrada, sentant lo principi de que no sent castellá no era espanyol, y que, pervenint del cultiu dels dialectes gros mal á la llengua oficial, se feya precis no tol-lerar mes la companyias que representavan esclu-

sivament en dialectes, ni las obras que no fossen en llengua castellana escritas, si no en sa totalitat, en part al menos: en virtut del qual decret, y á pesar de no ser la llengua catalana un dialecte ni 'l nou teatre menos espanyol que 'ls fins allavoras coneguts, precis se l' hi feu á aquell bilingüe y acceptar bonament lo que se l' hi donava per á viurer, interin procurás algú fer veurer als nostres governants lo gros ensopech que havian pegat ab lo sentit comú al próhibir lo teatre catalá, tol-lerant, com feyan, lo francés, subvencionant ab fortas sumas la ópera italiana.

Afortunadament, aquell desgraciat decret vingué en desús, y l' enginy dels nostres dramátichs que estingué en berlina vora de dos anys, torná á la antiga llibertat d' acció que disfrutada havia, donant ab son favor novás y repetidas mostras, que no s' han estroncadas mes, de la forsa de vida del teatre catalá, de sa sanitut y robustesa á tota prova, y del espanyolisme de sa naturalesa, de tant bona lley com lo del Pelayo den Quintana y 'l del mateix Lleó de Castella. Pero, desgraciadament, lo teatre catalá continua y continua per aixó tenint enemichs.

FRANCESCO UBACI Y VINYETA.

ANACREONTICA

Amor, no triguís: torna
al ditxosíssim lloch
hont sabs que t' hi esperan
petons en volior
y brassos amorosos
que cenyirán ton cos.
¡No hi manca rés, ma vida!
quant t' agradá, hi es tot:
de nit y día cantan
com ans, los rossinyols;
lo buch, vessa de brescas;
te 'l llit, coxins de flors;
lo pá, sa blancó' hi mostra,
lo vi, son roig color:
¡tot, tot, amor t' hi espera;
tú, hermosa hi mancas sols
ab tas encesas galtas,
tos ulls sonrients de goig...
¡Oh amor! no triguís... torna;
anémhi un altre cop!

JOSEPH M.^o VALLS Y VICENS

LO MATRIMONI

QUADRO DE COSTUMS CONJUGALS

¡Ego te absolvo!

PRELIMINARS

Avants de tirar avant lo que pretench relatar, dech fer una advertencia. Ja 'm sembla sentir algun dels méus lectors, que ab lo somris del desdeny als llavis, exclama:—¡Ves are que 'm conta aquest! ¡si aixó ho veyem á cada pas!—Donchs, précisament per 'xo mateix es que ho conto. Jo soch dels que opinan que val tant lo que se sab, sent una cosa certa, com un original per coneixe, ó sino, apliquem-hi 'l dítxo: «Val més un boig conegut, que un sabi per coneixe».... No pretench negar lo dret d' invenció; pero menos pot negarse'm á mi, l' dret de relatar lo qu' es veritat; que val tant aixó, com alló y de vegadas més. Feta aquesta aclaració, passo á realisar lo meu intent.

LO PRIMER PAS

En Josepet, es bon xicot. Si, senyors: un bon xicot. Té vintidos anys y viu felis. Ha cursat la carrera del comers y ab ella fins are ha anat passant, be ó malament. Fa mitj any qu' enrahona ab la Tuyetas. ¿Qui es la Tuyetas?.. Vaig á dirhoslo. Es una noya de divuyt anys, maca, alegre. 'S guanya 'l *passament* sent de modista; es bastant instruida y may l' hi han faltat pretendents.

Som á un vespre qu' ell, (com costum de nostre pá de cada dia) ha anat á esperarla allá hont trevalla. (Qualsevol que passés pél carrer ahont viu ella, veuria qu' es cert lo que vaig á dir.) S' están los dos, acostat en lo llindar de la porta de la escaleta. Som al hivern y fá aque'l xim, xim, que tant amohina, y aquell ventet tan *fi*, capás de tallar tants llabis com hi hagués disposats. Per últim ella, (ab aquell posat *agre-dols*, mèscla d' alegria y tristot, com un got de ví ab la meitat de vinagre, dispensin la comparansa, l' hi diu:—Pepet, ¿tú m' estimas?—Resposta d' ell, admirat—¿Perqué ho preguntas?—Per saberho.—Aixís, guanyas.—Bé, respon.—Dona ¿podrás duptarho?—Es que...—Vaja, digas.—Hauriam de fè un pensament, perque jo t' estimo: fá temps que *festejem* y haurias de demanarme aviat—Bé, dona... no t' apuris! ¡Aixó es posarme una pistola al pit; pero en

fin, cumpliré lo que vaig dir. Demá mateix parlo al téu pare. ¿Estás contenta? Sí.—Vamos, adéu.—Adios.—Y en Josepet exten 'l paraiguas y ab lo consabut xip-xap, s' en vá á sopar tot formant los séus pensaments.

Ha passat un mes. A casa la Tuyetas hi ha molt tragí. Es que 'n Pepet, ha cumplert. La vá demanar y avuy se casan. ¡Déu los fassa ben casats! y que tingan ben llarga...

LA LLUNA DE MIEL

Son las sept del matí. La Tuyetas se desperta.—¡Pepet! — ¿Que vols?—Son las set.—Bé, encare es dejorn.—¿Vols dir? — Si, dona: al escriptori no hi faig cap falta.—Bueno com vulgas —¿No estém mes bé aquí tots dos?.... —No hi ha dupte.—...(Passem per alt lo que poch més ó menos poden pensar que 's di-huen) y... ja estan llevats. Ja esmorsan. Tornan á riure, jogan; s' estiman cada dia ab més ardor. Passant lo dia anant á paseig. En Josepet ni 's recorda de la feyna: ván al teatro. Res de mirá la funció' ni esperá 'l final: ¡cal Tots dos tenen frisansa. L' amor que 's portan es inmens. ¿Qué 'ls importa 'l mon enter? Res: aixó es deliciós! (dich jo) y en efecte, pero...

AL CAP D' UN ANY

—Pepet! —¿Qué hi ha? — Ja 't llevas? — Si: tinch molta feyna.—Quédát un rato mes. Caram: sembla que tinguis frisansa per treballar.—¡Oh noya! no dona pá 'l fé «ninyerias:» s' ha de mirar un altre cosa.—Es que...—Bè, bè, bè: no puch quedarme; y á més, qu' aixó d' estarse al llit fins tan tart, es molt... ¡què vols que 't digui!... no fá.—Bé sí, 'l qu' has de dir, que no m'estimas.—Vaja, sempre la mateixa! Es dir que si 'm quedo t' estimo, ó del contrari no!... No 'n volia saber d' altre! —Avants bé t' agradaba. — ¡Oh!... avants, avants... era un' altre cosa, avants!—No buscabas pas tants arguments un any atrás (diu ella, somrihent, com per evocarli un dols recort). Pero en Pepet es inflexible, y segueix la seva. 'S lleva, 's vesteix apresuradament y se 'n vá... Passém per alt lo qu' ella diu al veure un acte d' aquesta especie, perque al pensarhi fins sense voler me tapo las orellas. Ja es mitj dia y dinan. Tots dos fan lo séu fet. Ella per probarlo (després d' una estona de silenci) l' hi diu: —¿Vols aquest tall?—No!—

Tè, prenlo.—'T dich que nó!... —Al cap d' una altre estona:—Te aquesta cueta de peix.—Fuig! are que ja l' has tastada! Aixó fá massa criatura y ja no lliga que nosaltres ho fèm.—Pero temps passat...—¡Temps passat, temps passat... era un altre temps; vetho aquí—Som al vespre: ván á casa en Brauli, qu' es lo séu sant: (en Brauli es un company d' en Pepet). Allí 's balla, 's riu, 's juga, 's menja y 's béu. La Tuyetas, fá la broma per un costat. En Josepet 's diverteix per un altre. Cap d' ells se recorda que siga casat. Y fan ben fet. Lo perquè podem pensarnosho. Ja s' ha begut, menjat, cantat y ballat, y sols quedan quatre gats qu' están jugant quietament. Entre ells hi preu part en Josepet. La Tuyetas ja s' adorm, 's fastidia d' esperar y determina d' anarlo á trovar.—Aném? l' hi diu—Sí, ja vá, contesta ell. Passa un quart. Segona vegada (ab més forsa). —Anem?—vaig, dona, vaig!—Passa mitja hora més. (Tercera vegada, ab ímpetu y bombo y campanillas.)—¡Anem!...—¡Calla, si pots!—Calla tú. Estich en lo mèu dret, tinch son y aixís no 's déu tractar á una esposa! ¡mal marit!—Calla, calla per Dèu. Anem: potsè aixís acabarem d' una vegada!—(En sent fora.)—Quin génit! ¡ves que haurá pensat la gent! Vamos que aixó no pot anar ni ab curriolas... ¡Casat! ¡casat!...

AL POCH TEMPS

¡¡Pepet!... ¡¡¡Pepet!!!... ¡¡¡¡Pepet!!!!... —¿Qué hi ha? — ¡¡Toca son!! Son las set... — ¡¡Ahaaaaa!!!—Be, que no 't llevas?— Si, dona, si. Com qu' aquest dimontre de xicot no 'm deixa dormir! ¡Tota la nit, amunt y avall ab ell al bras y munyecas que mes munyecas y plors que mes plors!.. Vaja, vaja! malehit siga 'l casori, y tot,—Veyas, Pepet: dom aquest culátxo.—Bé, bé, bé: si vols llévat que ja es hora. Aixó no pot aná: darne presa á mi, y tu dormir fins á las nou. . aixó no fá mare de família!—¡¡Uy, uy!, ¡que t' enrámas! ¿No sens com plora 'l nen? digas: ¿me puch llevar?..... —«Bueno, bueno»: Adeu!—Ja tenim en Pepet fora y á 'n ella queixantse de la séva sort que (segons diu) mes haguera valgut cassarse ab un... Senyor y... «en fin»,—Som al mitx dia (del 19 de Mars: sant del nostre héroe.) Diná ab *moros á la costa*. Acabant de dinar, ella (recordantse d' altres anys,) l' hi diu (ab un

carinyo molt ben fingit:)—¿Qué sortirem?—Jo, si pero tinch un compromís!... ¡Qui sab ab qui 'l tens, aquest compromís!—¡Tuyetas!—Sí, sí, no m' en retracto! no. Vet aquí la vida que 'm donas... pro, «bueno:» ves... jo també sortiré.—Sí, prou que m' ho penso. Qui sab també, qui 't deu esperar!... —¡Insolent!... Duptar del méu honor... mes... bah!... no 'm mouré! —¡'T creus enganyarme!... ¡Com si quedante sola no poguesses fer lo que 't dongués la gana!—¡Poca vergonya! aixó 'm gosas á dir?—Calla.—Encara m' hi sostinch! —Donchs ¡ité!... sostenti. (Y al dir aixó vola un plat enlayre!) Ella no vol perdre, y comensa á trencar objectes y á tirarho tot á rodar. Ell naturalment *idem*. Lo nen plora; dura la brega. Los vehins s' alarman. Ell y ella quedan mirantse de fit á fit.— Ja estás content?—¿Y tú contenta?... Aixó no por anar! No es viure al mon, y demanarè la separació; no hi ha més. —Tú, 'l divorci? ¡Poca pena! Poca-pena!! ¿Ab que t' hi faltat?... digas... ¡Marit dolent!... Imbécil... —Posem punt final á la série de disbarats deixats anar. Al últim s' han determinat de ferho. Sols que la familia no hi consent. Y 'l tribunal no hi trova causa fundada. Al cap-de-vall... res. S' uneixen altra volta van passant temps, y ...

ARE

Ja fa tres anys que vá passá lo que esplico. Han viscut los dos protagonistas, del modo que han pogut... alló, mitxa figa, mitx rahim. Si be, no ha anat res enlayre, ni s' ha trencat cap mes trasto. Perque no 'n tenen cap, (puig no n' han pogut comprar altra vegada, ab tot y haber *adelantat*). Si senyors, si, adelantat; perque per punt final de lo que relato, tinch de fé 'ls á sabé, (si no ho saben) qu' en Joseph y la Tuyetas, han adelantat... ¡Tres criaturas!... Rés! es lo foment de la producció nacional.

Fa de bon mirar' del modo que jo m' ho miro, per are, que no crech res d' aixó de matrimoni. M' estranya 'l cambi qu' han fet los dos tipos; pero es cert, per més que sembli impossible!

Si senyors. ¡Qué volen ferhi. Jo 'ls hi fet coneixe á n' en Josepet y la Tuyetas!... ¡Qui sab si d' aquí algun temps lo seu tipo, se 'l mirarán en mí mateix! Ab tot, dispensin y... ¡já la voluntat de Déu!!

S. GOMILA

GUERRERADA

Desafiant la gran tempesta
de llamps, trons y pedregada
que arrebossa pins y roures
y 'ls rius fá sortir de mare,
un caballer embossat
en arnada capa blava,
al damunt d' un nafrat burro
digne sols d' una terrayre,
fá vía envers un castell
qu' en lo cim d' una montanya
s' alsa orgullós entre rocas
com una negra fantasma.

Lo burro que l' caballer
ab magestat cabalgava,
rato feya que al pobret
l' hi feyan figa las camas,
neguit l' hi davan las moscas,
los budells fort li roncavan,
por li feyan los llampechs,
y mal li feyan las nafras,
quan al bell péu del castell
vá arribar junt ab sa carga
y lliure d' ella 's quedá
donant de segú á Déu gracias.

Un cop nostre caballer
vá arreglar sa mala fatxa,
al péu d' un finestral gólich
vá trempar una guitarra
vella y sens embarnissar
que tres corda li faltavan,
y quan ab sa véu de ví
á cantar se disposava,
á sobre d' ell ne caygué
certa cosa perfumada,
que olor de rosa no 'n feya
y molta molestia dava.
—¡Llamp de Déu! (cremat digué
nostre caballer alsantne
son cap envers la finestra,
'hont encare s' ovirava
un guerré ab estrenya caps
y en la má dreta... una *tassa*.
—¿Per qué m' héu tirat aixó?
—Perque m' ha donat la gana;
perque sou un poca-solta,
que ab vostra bestials cantadas
no 'm deixéu dormir tranqüil
ja fa més de set senmanas,
y si no toquéu lo dos
tínch de baixá ab una estaca

y perque no vinguéu més
vos tinch de rompre las camas.

—Baixéu si sou tant valent,
tros de cóniam, pedás d' ase,
qu' encare que de m' aymía
per desgracia siguéu pare,
per beure la vostra sanch
vos espero, papanatas.
-- Per donarte una llissó
vaig á baixar, poca latxa.

Mes per compte de baixar
á venjar l' honra ultrajada,
y per compte d' esperar-lo
lo guerrer de las cantadas,
l' un se 'n aná cap al llit
y l' altre girá l' espatlla
deixant tots dos demostrat
que avants ja, lo mateix qu' ara
tambè hi havia *guerreros*
de pochos fets y llengua llarga.

LLUÍS MILLÀ.

NOVAS

Nostre paisá l' aplaudit mestre D. Joan Goula, s' ocupa assiduament en escriure la música d' una ópera en quatre actes, qual llibret es original de D. Joseph Roca y Roca, qui ha basat l' argument en un epíssodi històrich ocorregut á Catalunya durant lo sigle XIII, que 's presta pera presentar l' obra ab gran aparato, y pera donar ocasió al compositor d' escriure pessas concertants de carácter dramátich. Lo senyor Goula está gestionant ab un poeta italiá la traducció del llibret catalá, sent molt probable que la nova ópera se titolará *I Bianchi*. D' ella té ja terminats dos actes lo mestre Goula, qui se proposa presentarla al certámen anualment obert per la empresa del Teatro Real de Madrid.

✱

La Veu del Camp en lo segon any de publicació, de mensual que era, passa á ser setmanal, á fi de donar més extensió á sas ideas.

✱

A Valencia 's tracta de crear una societat obrera que, obrant independentment de las que existeixen en la actualitat, tindrà per principal objecte la protecció y socorro de sos

associats. Los fundadors se proposan establir una caixa d'estalvis perque 'ls socis pugan contar en las épocas de crísis ó *huelgas* ab algun capital pera poder cubrir á sas mes apremiants necessitats.

D. Evaristo Arnús adelanta la cantitat de 80,000 duros al Ajuntament de Barcelona pera que pugui fer lo monument á Colon.

Dit senyor posa com á única condició que l'Ajuntament l'hi garanteixi lo pago de 8,000 duros per any.

Per lo ministeri de marina s'ha disposat que s'habiliti lo port d'Altafulla pera embarch y desembarch de vins y fruytas del país, ab autorisació de la aduana de Torredembarra y baix la vigilancia del resguart de carabiners.

VUYTS Y NOUS

Un que s'alabava d'haver corregut mon, deya en una taula de café, després d'haverse gloriat ab mil incidents dels séus viatjes:

—En fi, senyors, jo he estat en un puesto que no hi plou may.

—Jo també, saltá un que se 'l escoltava.

—¿Vosté ha viatjat?—li preguntà 'l altre.

—No he pasat de la Bordeta.

—¿Y diu qu'ha estat en un puesto que no hi plou may?

—Sí, senyor. ¿Ahont ho ha vist vosté?

—Jo, á Bolivia, á Chile, á las islas Chin-chas. ¿Y vosté?

—Jo, sota las voltas dels Encants.

Fa poch temps, desembocava pel carrer de 'n Cirés un individu, que, en son vacilants passos y en lo modo ab que cantava una cansó, donava á entendre que l'unian al Deu Baco íntimas relacions. Quan arrivá á la porta de sa casa s'apoyá en ella, y veyent passar á un home, li diu:

—Senyor, vol ferme 'l favor de trucar quatre pichs y repicó, pera que m'obrin, que jo no trobo 'l picaporta?

Lo desconegut obehí, y tant bon punt se sentiren los repichs, s'obrí un balcó y una fresca y despatxada veu de dona 's deixá sentir, esclamant:

—¡Ahl est tú, pillo, borratxo, grandul; que no serveixes mes que per anar á la taberna?

—Retiris senyor, diu allavors lo borratxo á son mediador; retiris, que ja m'han conegut.

¡HORROR!

Com es molt propi de tot bon génit, envers sa estancia, lleugé y tranquil, pujava un vespre lo primogénit del senyor Gil.

Un cop tinguda la porta franca veu al séu pare, qui l'ha rebut duhent en la dreta fina arma blanca, de sanch tot brut.

Quan al séu pare d'est modo troba, tot s'horripila y en un arranch, «¿Qué es, aquesta arma aquesta roba bruta de sanch?»

¿Qué significan? ¡Oh, pare... pare!...» diu; y al cel mira, plega las mans, y devot resa, ja per sa mare, ja pels jermans.

Y, quan cap dupte sembla no cabre, pél bras agafa lo pare al fill, enfront portantlo del fret cadavre... d'un gros cumill.

A TORRÀ.

Epigrama

Un aucellaire, al sabé que don Pau, per dú á la torra, ne buscava una cotorra que garlés seguit y bé, lo va empendre y li digué: —¿Vol una cotorra bona? donchs, bueno, comprim la dona; per pochos quartos li vendré.

A. ROSELL